

Gdańska, Dorota

Symposium pt. "Prasa lokalna" (22-23 listopada 1991)

Notatki Płockie 36/4-149, 3-4

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Symposium pt. „Prasa lokalna“ (22-23 listopada 1991)

W siedzibie TNP w Płocku, w dniach 22-23 XI 1991, odbyło się zorganizowane przez Pracownię Najnowszej Historii Dziennikarstwa WDi NP UW, pod kierownictwem prof. dr hab. Aliny Słomkowskiej i Towarzystwo Naukowe Płockie Symposium pt. „Prasa lokalna”. Była to druga część tryptyku pod ogólną nazwą „Transformacja prasy w Polsce”.

Sesja zgromadziła pracowników nauki z wyższych uczelni Warszawy, Torunia, Wrocławia, Katowic, Krakowa, Lublina, Rzeszowa i Kielc oraz dziennikarzy i redaktorów naczelnych m.in. z Warszawy, Bydgoszczy, Konina, Siedlec i Płocka.

W imieniu gospodarzy, zebranych powitał prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki, przypomniał krótko historię Towarzystwa i jego wkład do rozwoju kultury. Z kolei głos zabrał Wojewoda Płocki, który podkreślił rangę tego typu spotkań oraz rolę dziennikarstwa lokalnego we wzajemnych kontaktach władzy i administracji lokalnej ze społeczeństwem.

Ogółem podczas sesji wygłoszono około 20 referatów i komunikatów, których istotnym uzupełnieniem były wystąpienia dziennikarzy i redaktorów naczelnych prasy lokalnej.

Obradom przewodniczyli: prof. dr hab. Zygmunt Hemmerling, prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz i prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

Sesję otworzyła organizatorka prof. dr hab. A. Słomkowska, która w referacie „Metodologiczne problemy prasy lokalnej” wskazała na skalę i złożoność zjawiska oraz zasygnalizowała terminologiczne i typologiczne trudności związane z prasą lokalną. Prof. dr hab. Mięczysław Adamczyk omówił „Wartości poznawcze prasy regionalnej”. Proponując swój sposób rozumienia prasy lokalnej stwierdził, że pojęcie prasy prowincjonalnej, czy lokalnej, traktuje jako synonim prasy regionalnej, czyli prasy ukazującej się poza Warszawą i większymi ośrodkami życia kulturalnego, obejmującej swym zasięgiem oddziaływanie na społeczność kraju, a nawet poza jego granicami. Sprawy terminologiczne wzbudziły kontrowersje i dyskusję, w której udział wzięli m.in. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki i dr Marian Gierula akcentujący kryterium odbiorcy jako wyznacznik lokalności prasy. Ostatecznie zgodzono się, że mianem prasy lokalnej można określić prasę niecenzuralną adresowaną do konkretnej społeczności lokalnej.

Znaczną część sesji poświęcono analizie przemian prasy regionów. Prasę Lubelszczyzny omówił red. Alojzy Leszek Gzella, Rzeszow-

szczyzny — dr Zofia Sokół, prasę województwa wrocławskiego dr Roman Karpiński, prasę Krakowa prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

Prasę płocką przedstawił: dr Wiesław Koński i ks. dr hab. Michał Grzybowski. Dr W. Koński omówił etapy rozwoju prasy płockiej począwszy od czasów najdawniejszych aż po współczesność, gdzie szczególnie wnikliwie uwzględnił przemiany tej prasy po „okresie okrągłego stołu” („Dzieje prasy płockiej”), ks. dr Michał Grzybowski skoncentrował się na prasie wyznaniowej wydawanej w Płocku pokazując jej korzenie, specyfikację redagowania i wydawania oraz śledząc jej losy zwłaszcza po 1945 r. („Prasa wyznaniowa w Płocku w latach 1945-1991”). Uzupełnieniem tematyki płockiej były budzące emocje i kontrowersje wystąpienia dziennikarzy prasy płockiej, redaktorów którzy po rozpadzie niegdyś ich wspólnej redakcji „Tygodnika Płockiego” znaleźli się w trzech konkurujących ze sobą tytułach.

O zaletach i niedomaganiach powstałej w ten sposób konfiguracji mówili red. Walentyna Rakiel Czarnecka („Nowy Tygodnik Płocki”), Hanna Jakóbczak-Zakrzewska („Nowy Tygodnik Płocki”) i Jan Bolesław Nycek („Kurier Mazowiecki”, wcześniej red. nac. „Tygodnika Płockiego”). Nowopowstałe pismo płockie „Goniec Obywatelski” omówił red. Wojciech Łęcki. Nowe pismo kieleckie — „Gazeta Kielecka” przedstawiła mgr Jolanta Adamska.

Komplementarne dla wszystkich prezentowanych referatów były wystąpienia red. Elżbiety Ciborskiej, która przedstawiła analizę zmian kadrowych w prasie, na stanowiskach kierowniczych („Redaktorzy naczelni tygodników wojewódzkich”) i red. Wojciecha Kluska pokazującego zróżnicowanie polityczne prasy w dobie wyborów („Prasa lokalna w Lublinie wobec Wyborów'91”).

Referatami systematyzującymi zjawiska charakterystyczne dla całości prasy lokalnej w Polsce i umożliwiającymi wyodrębnienie jej swoistego charakteru w porównaniu z prasą lokalną niemiecką były wystąpienia prof. dr hab. A. Słomkowskiej i dr W. Końskiego, „Miejsce gazet płockich na tle lokalnej prasy w Polsce” oraz mgr Aliny K. Gromek i Carla Schönballa — „Prasa lokalna w Niemczech.”

W dokonanych przeglądach prasy lokalnej przedstawiono etapy ewolucji politycznej tytułów b. RSW oraz zwielokrotnienie i zróżnicowanie jej wydawców po likwidacji partii; prześledzono zjawiska związane z powstawaniem nowych tytułów. Wyodrębniono okresy

tworzenia nowych pism (zwłaszcza w kampaniach przedwyborczych) oraz wskazano na ich znaczną efemeryczność (głównie tytułów Komitetów Obywatelskich). Zwrócono uwagę na różne formy własności tytułów (spółdzielnie, spółki także z udziałem kapitału obcego) oraz na postępującą specjalizację pism (reklamowe, sensacyjne, biznesu, erotyczne). Zaobserwowano zjawisko walki konkurencyjnej między tytułami.

Część sesji poświęcona była lokalnej prasie gminnej, samorządowej, parafialnej i dzielnicowej.

Zjawiska związane z funkcjonowaniem prasy samorządowej, po uchwaleniu przez Sejm ustawy o samorządzie terytorialnym (8.03.1990) przedstawił prof. dr hab. Andrzej Piekara. Zasygnalizował zadania i funkcje jakie prasa ta miałaby mieć do spełnienia w społeczności lokalnej oraz podkreślił rolę w kształtowaniu się, przy jej udziale, demokracji lokalnej.

Szczegółowo tego typu prasę w swych referatach przedstawili: mgr Daniel Rudnicki („Prasa lokalna w województwie bydgoskim”) i mgr Mariusz Załuski („Prasa lokalna w województwie toruńskim”). „Gazetę Giżycką” omówił mgr Adam Olechowski.

Wygłoszone referaty oraz liczne głosy w dyskusji pozwoliły określić grupę twórców prasy małych społeczności (urzędnicy, nauczyciele, radni, rzadko profesjonaliści), wydawców (urzędy gminne, biznesmeni, kapitał zagraniczny,

plebanie, regionalne towarzystwa), decydentów (najczęściej władza lokalna, biznes). Zaobserwowano nowe formy kolportażu prasy (sprzedaż w sklepach, instytucjach publicznych, szkołach, wrzucanie do skrzynek pocztowych, angażowanie gazeciarzy, rozdawanie bezpłatnie gdy gazeta utrzymuje się wyłącznie dzięki i z reklam). Zauważono, że prasa ta charakterem i formami wyrazu nawiązuje do prasy dawnych struktur powiatowych.

Zgodzono się, że prasa lokalna ma przed sobą dużą szansę powodzenia wynikającą z jej usytuowania (prof. A. Piekara) na styku układu władzy lokalnej i społeczności lokalnej. Przestrzegano jednocześnie przed potencjalnymi jej uzależnieniami od miejscowych grup nacisku — dwóch monopolii (jak stwierdził dr R. Karpiński) tj. władzy lokalnej i wyrosłego obok niej biznesu. Sesję zakończono jednakże optymistycznym dla prasy lokalnej akcentem widząc w niej poważną przeciwwagę dla wielkonakładowej, przytłaczającej wielką polityką i „wojną na górze” prasy centralnej (Danuta Rychlewska).

Sesja była cennym zarówno dla badaczy jak i praktyków dziennikarstwa spotkaniem sprostżeń, stanowisk, szkół. Pomogła usystematyzować stan dotychczasowej wiedzy jak i wytyczyć nowe pola badawcze, co podkreślił zegnając się z uczestnikami Sympozjum prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki.